

KhaṇḍanKha. 662. 5; इन्द्रियनिष्कृष्टे ज्ञानस्य भावः उत्पादः, असंनिष्कृष्टे ज्ञानस्याभावोऽनुत्पादस्तन्मनः Upask. 165.11 (on iii. 2.1); अनुत्पादोऽभिभूते वा तत्तासंस्कारे प्रत्यभिज्ञाया अनुत्पादेन तत्तासंस्कारे तद्धेतुः PadārthaTaNi. 58.1-3; घटत्वकपालत्वजालोरप्यैक्यज्ञानेन उक्तबुद्धेरनुत्पादात् GuruCandr. i. 31. 5; 'पर्वतादौ बहुधादिकं सन्न वे'त्यादिसंशयानामनुमिल्यादिस्यलेऽनुत्पादः LaCandr. 319. 26; सति च बाधनिश्चये तद्वत्ताशाब्दबुद्धेरनुत्पादः RasGaṅ. 320. 4; 574. 3; C non-emergence, non-effectuation, non-occurrence यस्य चानुत्पादाद्यतोपपद्यते तत्कारणम् NyāyBh. 77. 1 (on ii. 1. 6); प्रत्यक्षेणागमेन वा वेदे वक्त्रभावनिश्चयानुत्पादात् NyāyMañ. i. 213. 30; तत्रानागताभ्यां तावत् प्रवृत्त्यभावात् अनुत्पादादेव मुच्यते TātpaT.(Vā.) 72. 11 (on i. 1. 2); अनुत्पादे वा ततोऽप्यधिकं किंचिदपेक्षणीयमस्तीति निरस्तम् NyāyKuA. i. 31. 2; i. 114. 5; सात्त्विकादेरनुत्पादात्सुखानुभवस्योत्पत्तिमात्रमनुमापयति SaraKaṅṭhā. 570. 20; तद्धि (पूर्णंरूपत्वम्) तत्कार्यस्य समुद्रसंक्षोभस्याविकलकारणतया संभाव्यमानोत्पादस्य सतः प्रतिबन्धकप्रत्ययबलादनुत्पादे सत्यनुमीयते नान्यथा VyaktiVi. 127. 2; अदृष्टविलम्बो हि न तत्राशानुत्पादौ मध्यपरिणामानन्तरं दाहाभावप्रसङ्गात् TattvCin. ii(2). 88. 9; या धर्मता कार्यकारणभावरूपा एषोत्पादादनुत्पादादा स्थिता SarvaDaSam. 2. 305; 11. 100; क्षणभङ्गपरिणामावाश्रित्य तथाभूतस्योत्पादानुत्पादौ योग्यतायोग्यते मन्यसे NyāySu.(Ja.) 256A. 6 (on ii. 1. 2); मूर्तसंयोगेन कर्मकारणस्य वेगगुल्बवादेः प्रतिबन्धात् कर्मणोऽभावोऽनुत्पादः Upask. 98. 6 (on ii. 1. 23); D non-appearance, non-functioning तस्य चैकैकतदवस्थाभावि-कारणभेदान्वयव्यतिरेकानुविधाधितया खण्डशोऽनुत्पादात् HetuBīT. 96. 26; अभावाद्यो न मेयोऽस्ति यदर्थं प्राथ्यते पुनः । प्रमाणानामनुत्पादः साधु तलक्षणं कृतम् PrakaPañ. 110. 21; Kāśī. iii. 193. 26 (on 5(8).1); (वस्तु) यत्र त्वसद्रूपेण वर्तते तत्र सद्रूपेण बोधकानां प्रत्यक्षादीनां सद्रूपबोधनायोपेतुं योग्यत्वे सत्यपि योऽनुत्पादः ... उक्तः ŚāstrDI. 83. 9 (on i. 1. 5); यैरपि स्पृष्टेतरप्रामाण्यमिष्टं तैरप्यर्थादनुत्पाद एव हेतुत्वेनोक्तः PramāMI. 5. 2 (on i. 1. 4)

अनुत्पाद (an-utpāda) *adj.* not having origination (यः) सद्रमम् ... अनुत्पादमनुच्छेदम् ... अनानार्थम् ... देशितवान् PrasaPa. 592. 7.

अनुत्पादक (an-utpādaka) *adj.* I not a producer एकोऽर्थजनकस्तस्य भावः सामर्थ्ययोगतः । तच्चाविशिष्टमन्वस्मिन्नित्यनुत्पादकः कथम् TattvSam. 1739; संयुक्तसंयोगादेरनुत्पादकस्य संनिक्षेपस्य व्युदासः TātpaT.(Vā.) 109. 11 (on i. 1. 4); तदुत्पादकस्यैव तत्कारणतया व्यवहारात् । न ह्यनुत्पादकादुत्पद्यते इति संभवति, नाप्यनुत्पादकात् (अर्थात्) Vādā. 107. 8; II not a progenitor आहुत्पादकमप्यवन्तं केचित् । अपरे क्षेत्रिणम् — यस्य सा भार्या तस्यामनुत्पादकमपि ManuBh. ii. 250. 8 (on 9. 32); ManvaMu. 369. 21 (on 9. 32)

अनुत्पादकत्व (anutpādaka-tva) *n.* I the state of being that which does not bring about कस्मान्नित्यः (पुरुषः) अकृतकत्वादनुत्पादकत्वाच्च TattvSa. 123. 13; MāthVr. 10. 8 (on 3); निमित्तान्तरात् तददर्शनं, न तु कर्मणा-मनुत्पादकत्वात् BālaKrī. i. 174. 5 (on 1. 267); TātpaT.(Vā.) 425. 20 (on ii. 1. 63); कालान्तरस्थायित्वे च पर्यन्तस्यानुत्पादकत्वात् NayaVi. 243. 2 (on i. 1. 8); प्रमाणस्य च प्रमेयं प्रत्यनुत्पादकत्वात्, रिक्तक्रयादिषु स्वत्वकारकहेतुष्वपि Mitā. 149. 9 (on 2. 24); अनुत्पादकत्वं चोत्पत्त्यनुकूलशक्तिनाशवत्त्वम् GuruCandr. ii. 196. 19; II the state of not being a progenitor न तु क्षत्रिया-दिकायां ब्राह्मणस्यानुत्पादकत्वम् BālaKrī. i. 247. 13 (on 2. 131)

अनुत्पादक्षयज्ञान (anutpādakṣaya-jñāna) *n.* knowledge of non-origination as well as that of decay अनुत्पादक्षयज्ञाने बोधिः AbhidhK. 6. 67; ते एव सत्यभेदेन चत्वारि एते चतुर्विधे । अनुत्पादक्षयज्ञाने ते पुनः प्रथमोदिते । दुःखहेत्वन्वयज्ञाने AbhidhK. 7. 4.

अनुत्पादज्ञान (anutpāda-jñāna) *n.* cognition or knowledge of non-origination अपि खलु ज्ञेया धर्माः ... अनुत्पादज्ञानगोचरतोऽपि AbhidhSa. 16. 23; 77. 5; क्षयज्ञानानुत्पादज्ञानयोः को विशेषः ... अनुत्पादज्ञानं कतमत् । दुःखं मे परिज्ञातं न पुनः परिज्ञेयमिति जानाति AbhidhKoBh. 394. 9 (on 7. 7)

अनुत्पादन (an-utpādana) *n.* A non-origination ये चित्तस्यानुत्पादनं विरोधं वापवर्गमिच्छन्ति NyāyVār. 90. 18 (on i. 1. 22); स्वोपाधिपरिणाम-विशेषस्य जन्माख्यस्यानुत्पादनम् SāmkhyaPraBh. 156. 34 (on 6. 44); B prevention आयुष्कामदिनत्वीहारोगानुत्पादनद्रवाः ... अध्यायाक्षिशत् शारीरमुच्यते AṅgāHr. i. 1. 35.

अनुत्पादनपरधातृत्तरवर्तिन् (anutpādanaparadhātūttaravart-in) *adj.* (finite verb-ending) coming after a verbal base which does not convey the sense of bringing about अनुत्पादनपरधातृत्तरवर्तिन् आख्यात-स्यानन्वलयन्तयोत्पादना वाच्या TattvCin. iv(2). 831. 10.

अनुत्पादानयोग (anutpādanāyoga) *m.* impossibility of non-emergence वैषम्य(भीते ?) (रहि ?) तेन चेश्वरेण कारणे सत्यनुत्पादानयोगात् NyāyKu. 120. 13.

अनुत्पादप्रसङ्ग (anutpāda-prasaṅga) *m.* A undesired contingency of non-appearance अनुमानादिविकल्पानामनुत्पादप्रसङ्गः NyāyKuA. ii(2). 25. 5; B undesired contingency of non-origination श्यामादीनामनुत्पाद-प्रसङ्गात् Kiranā. 185. 14.

अनुत्पादमति (anutpāda-mati) *f.* knowledge of non-origination यद्यकोप्यः क्षयज्ञानादनुत्पादमतिः न चेत् । क्षयज्ञानमशैक्षी वा दृष्टिः सर्वस्य साहैतः AbhidhK. 6. 50; क्षयज्ञानं हि सत्येषु परिज्ञातादिनिश्चयः । न परिज्ञेयमित्यादिरनु-त्पादमतिमता AbhidhK. 7. 7.

अनुत्पादमय (anutpāda-maya) *adj.* [f. -i] consisting of non-origination अत्यन्ताभावसंपत्तिं विनाहंताजगत्स्थितेः । अनुत्पादमयी ह्येषा नोदेत्येव विमुक्ता YogVā. iii. 21. 12; रज्ज्वां सर्पभ्रमः (? मं) सर्पशब्दात्संभवं स्थितम् । अनुत्पादमयं त्यक्त्वा शान्तोऽपि हि न शान्मति YogVā. iii. 21. 13.

अनुत्पादयत् (an-utpādayat) *adj.* not generating, not giving rise to लाक्षणिकाः शब्दाः लक्ष्यप्रमामनुत्पादयन्तोऽपि विपरीताकारव्यावर्तनेनेव प्रयोजन-वन्तो भविष्यन्ति NyāySu.(Ja.) 121B. 12 (on i. 1. 5)

अनुत्पादरूपेष्ट (anutpādarūpeṣṭa) *n.* desired goal having the form of non-origination विषभोजनं न तृप्तिरूपस्येष्टस्य साधनम् ... किं तु ... शत्रुगृहभोजनद्वारा मृतत्वप्रतिसंधानजन्यदुःखस्यानुत्पादरूपेष्टस्य LaCandr. 698. 35.

अनुत्पादलक्षण (anutpāda-lakṣaṇa) *adj.* having non-origination as its characteristic आत्महानं खलु विनाशलक्षणमनुत्पादलक्षणं च न संभवति NyāySu.(Ja.) 640B. 1 (on iv. 2. 9)

अनुत्पादवाचिधातृत्तरप्रत्यय (anutpādavācīdhātūttara-pratyaya) *m.* suffix coming after a verbal base which does not convey the sense of origination व्यापारो धात्वर्थः उत्पादनमाख्यातार्थः । तेन ... उत्पाद-यतीत्यत्र प्रत्ययोऽनुवाकः । अनुत्पादवाचिधातृत्तरप्रत्ययस्य चोत्पादवाचित्वम् Bhāṭṭ- Cin. i. 81. 3 (on i. 1. 4)

अनुत्पादविकल्प (anutpāda-vikalpa) *m.* conceptual construction regarding the non-origination (of all things) तत्र अनुत्पादविकल्पः कतमः । यदुत अनुत्पन्नपूर्वाः सर्वभावा अभूत्वा प्रत्ययैर्भवन्त्यहेतुशरीराः LaṅkāSū. 2. 179 (20) (53. 3)

अनुत्पादव्ययवत् (anutpādayaya-va(n)t) *adj.* having non-origination and non-perishability अथार्थस्यैव कश्चित्स विशेषो व्यक्तिरिष्यते । नानु-त्पादव्ययवतो विशेषोऽर्थस्य कश्चन PramāVār. 3. 465.

अनुत्पादानित्यता (anutpādānityatā) *f.* non-origination as well as impermanency कल्पयन्ति । ... अन्ये अनुत्पादानित्यतां सर्वधर्माणाम् ... अनुत्पादानित्यता नाम यदुत नित्यमनित्यं सदसत्तोरप्रवृत्तिः सर्वधर्माणामदर्शनं परमाणुपरिचयाददर्शनम् ... अनुत्पादानित्यताया लक्षणम् LaṅkāSū. 3. 117(11) (83. 21)

अनुत्पादानिरोधधर्मन् (anutpādānirodha-dharman) *adj.* having the properties of non-origination and non-cessation तान्यस्य तस्मिन् समये प्रहीणानि भवन्ति परिज्ञातानि समुच्छिन्नमूलानि तालमस्तकवदनाभासगतानि आयत्या-मनुत्पादानिरोधधर्माणि ĀryaŚāS. 19. 7.

अनुत्पादित (an-utpādita) *adj.* I not produced, beginningless ऐश्वर्यं सकलं यस्मादनुत्पादितमव्ययम् । अबीजाद् बीजसंभूतं वरं तस्माद् वृणीमहे Mahā-Bhā. xiii. App. I. 5(5); II not effectuated, not performed अनुत्पादित-भ्रुकुट्यादिदारुणचेष्टाद्वारेण भगवतीमुखांस्त्रुहकालुष्यस्य करणे यदसामर्थ्यम् Sara-Kaṅṭhā. 332. 3; तस्मादर्थान्दन्त्यद् द्रव्यान्तरमुत्पाद्यम् । न ह्यनुत्पादिते तस्मिन् स्विष्टकृदिज्या संभवति TantrKa. 91. 1.

अनुत्पादितकार्य (anutpādita-kārya) *adj.* which has not produced the result निशुम्भसंभ्रमस्य हेतोः ... भगवतीमुखांस्त्रुहकालुष्यस्य करणे यदसामर्थ्यं तत्र तन्मुखाख्यस्य वस्तुनः स्वभावो निमित्तमिति स्वभावादनुत्पादितकार्योऽयमहेतुः SaraKaṅṭhā. 332. 5.

अनुत्पादितचित्त (anutpādita-citta) *adj.* in whom thought is not produced तदनेन पर्यायेण वेदितव्यमनुत्पादितचित्तस्यापि बोधिसत्त्वस्य अकृतेऽपि बोधिसत्त्वचर्याप्रयोगे गोत्रमाधारः BodhiBhū. 1. 19.

अनुत्पादितदोषदृष्टि (anutpādita-doṣadrṣṭi) *adj.* in whom fault-finding vision is not produced अनाहुता अव्यभियन्ति बन्धुषु । ते यद्यनुत्पा-दितदोषदृष्टयो बलीयसानात्म्यमदेन मन्युना BhāgP. iv. 3. 16.

अनुत्पादितधर्माध्यास (anutpādita-dharmādhyāsa) *adj.* not gene- rating the superimposition of attributes अहमिति धर्मितादात्म्याध्यासमात्रं ममेत्यनुत्पादितधर्माध्यासं नानर्थहेतुरिति धर्माध्यासमेव ... संसारकारणमुदाहरणप्रपञ्चेनाह Bhām. 30. 4 (on i. 1. 1)

अनुत्पादितपुत्र (anutpādita-putra) *adj.* [f. -ḥ] I who has not begotten a son क्षियम् ... दाहयित्वा पतिः भर्ता अनुत्पादितपुत्रोऽनिष्टयज्ञो वा ...